

Minister Klimatu i Środowiska

DLŁ-WNO.050.60.2024.RB
3142255.12353265.9989242
Warszawa, 10-05-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją Pana Posła Pawła Sałka w sprawie wypowiedzi w mediach społecznościowych głównego konserwatora przyrody na temat robinii akacjowej, K10INT2311, przedstawiam poniżej odpowiedzi na poszczególne pytania zawarte w przedmiotowym wystąpieniu.

Na wstępie pragnę jednak zauważyć, że zgodnie z art. 192 ust. 1 Regulaminu Sejmu, posłowi przysługuje prawo złożenia interpelacji w sprawach o zasadniczym charakterze i odnoszących się do problemów związanych z polityką państwa. Z zainteresowaniem przychodzi zatem skonstatować, że dla Pana Posła Pawła Sałka kwestia ochrony robinii akacjowej, inaczej grochodrzewu, oraz jej nasadzeń – jest sprawą o zasadniczym charakterze i problemem odnoszącym się do polityki państwa.

Pytanie nr 1 Czy w związku z Pana wypowiedzią robinia akacjowa będzie podlegała ochronie w Lasach Państwowych?

Na wstępie chciałbym zauważyć, że w materiale, do którego odnosi się Pan Poseł nie ma mowy o ochronie lub jej braku konkretnego gatunku drzew. Przedmiotem wypowiedzi była potrzeba ochrony „starych, pełnowartościowych drzew” przed „spalaniem w masowej, zawodowej energetyce” ze względu na ich znaczenie dla człowieka; nie dotyczyła ona gatunków drzew, lecz ich wieku i stanu zdrowotnego.

Niemniej, odnosząc się ściśle do kwestii ochrony robinii akacjowej (*Robinia pseudoacacia*) należy stwierdzić, że rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody (Dz. U. z 2017 r. poz. 2300) nie wymienia robinii akacjowej wśród rodzajów i gatunków drzew

kwalfikowanych przez określony obwód pierśnicowy pnia do uznawania za pomniki przyrody. Nie oznacza to, że drzewo robinii akacjowej nie może zostać ustanowione pomnikiem przyrody. Oznacza to, że obecnie w Polsce przesłanką zastosowania tej formy ochrony do tego gatunku drzewa może być tylko „wyróżnianie się wśród innych drzew tego samego (...) gatunku w skali kraju, województwa lub gminy, ze względu na obwód pnia, wysokość, szerokość korony, wiek, występowanie w skupiskach, w tym w alejach lub szpalerach, pokrój lub inne cechy morfologiczne, a także inne wyjątkowe walory przyrodnicze, naukowe, kulturowe, historyczne lub krajobrazowe”. Takie cechy może również posiadać aleja widoczna na nagraniu, do którego odnosi się Pan Poseł. Ocenę w tym zakresie przeprowadza rada gminy, podejmując uchwałę o ustanowieniu pomnika przyrody, zaś wcześniej regionalny dyrektor ochrony środowiska. Wiele egzemplarzy robinii akacjowej posiada pokrój czy inne walory czyniące z nich drzewa atrakcyjne wizualnie, potencjalnie zasługujące na zachowanie dla przyszłych pokoleń jako pomniki przyrody.

Robinie objęte tą formą ochrony to w większości szczególnie okazałe drzewa w miastach oraz w zabytkowych parkach na terenach wiejskich, jak też na cmentarzach, podczas gdy w lasach w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe są to głównie drzewa wchodzące w skład pomników zbiorowych. Można odnotować 65 pomników przyrody, czy to w postaci pojedynczych drzew, czy alei, właśnie w przypadku których to robinia akacjowa została objęta ochroną. Tworzone są kolejne np. w listopadzie 2023 r. ustanowiono jako pomnik przyrody – aleję drzew – aleję, w skład której wchodzi 5 sztuk robinii akacjowej (zob. Dz.Urz. Woj. Wielkop. z 2023 r. poz. 9670). Część z tych pomników znajduje się na terenie Lasów Państwowych, więc – odpowiadając na pytanie – robinia akacjowa ustanowiona pomnikiem przyrody nie tylko będzie podlegała ochronie jako pomniki przyrody, ale już podlega takiej ochronie od momentu ustanowienia tej formy ochrony dla danego drzewa robinii akacjowej. Ministerstwo Klimatu i Środowiska popiera ustanawianie form ochrony przyrody, w tym pomników przyrody, także obejmujących ochroną drzewa robinii akacjowej.

Chciałbym dodać, że na gruntach zarządzanych przez Lasy Państwowe robinia akacjowa w 2014 r. była obecna w 88,5 tys. wydzieleniach drzewostanowych, zajmujących łącznie 273 tys. ha.

Nie można tracić z pola widzenia, że żywo zainteresowani utrzymaniem robinii akacjowej w polskim krajobrazie na dotychczasowym poziomie są pszczelarze. Robinia akacjowa jest w Polsce drugim po lipie najlepszym drzewem miododajnym.

Pytanie nr 2 Czy będą prowadzone nasadzenia grochodrzewu w LP?

Robinia akacja to gatunek drzew należący do rodziny bobowatych. Pochodzi ze wschodniej części Ameryki Północnej, ale został szeroko rozprzestrzeniony i zaaklimatyzowany na wszystkich kontynentach, z wyjątkiem Antarktydy. Robinia akacja nie jest gatunkiem obcym od niedawna na terenach Polski. Przeciwnie, wpisała się już w krajowy krajobraz.

Analiza stopnia inwazyjności wykonana w 2018 r. w ramach projektu Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska pn. „Opracowanie zasad kontroli i zwalczania inwazyjnych gatunków obcych wraz z przeprowadzeniem pilotażowych działań i edukacją społeczną” wykazała, że jest to gatunek umiarkowanie inwazyjny, wymagający zwalczania w uprawach leśnych. Niemniej, wspomniana analiza wykazała umiarkowanie pozytywny wpływ na usługi ekosystemowe. GDOŚ generalnie odradza sadzenie robinii w pobliżu lasów, wydm i cieków wodnych, w krajobrazie otwartym oraz na obszarach chronionych i w ich otulinach. Z tych względów nie jest planowane dokonywanie nasadzeń robinii akacjowej w lasach zarządzanych przez Lasy Państwowe. Nie jest również planowane jest specjalne usuwanie.

Jednak, ze względu na swoje walory użytkowe, hodowana na gruntach nieleśnych (plantacje, grunty porolne, tereny zdegradowane, zadrzewienia) może stanowić dodatkowe źródło cennego surowca drzewnego i wspomnianego pożytku pszczelego.

Pytanie nr 3 odpowiedź poniżej łącznie z odpowiedzią na pytania nr 6 i 7

Pytanie nr 4 Proszę o informację (z podaniem konkretnego źródła), ile dokładnie drewna zostało wyeksportowane do Chin w latach 2022, 2023? Kto je eksportował, czy były to bezpośrednio LP czy firmy, które to drewno od LP kupiły?

Poniżej przedstawiam informacje dotyczące eksportu surowca drzewnego do Chin przedstawione przez PGL Lasy Państwowe. Dokładne dane za rok 2023 są w opracowaniu i będą dostępne dopiero na przełomie września i października br. Jaskrawy jest wzrost eksportu do Chin od 2018 r.

Rok	Eksport surowca drzewnego [m ³] do Chin
	Chiny
2013	-
2015	-
2017	-
2018	470 213

2019	1 222 255
2020	1 943 598
2021	1 063 461
2022	924 938

Źródło danych: opracowanie na podstawie danych GUS

Oznacza to, że w ostatnich latach dochodziło do wzrostu eksportu do Chin o 413% w ciągu zaledwie dwóch lat. Surowiec ten, wskutek wywozu, nie służył polskim producentom.

Poniżej przedstawiam rozkład klientów zagranicznych zakupujących surowiec w Lasach Państwowych na przełomie ostatnich kilku okresów sprzedażowych. Jak można zauważyć, żaden z klientów nie pochodził bezpośrednio z Chińskiej Republiki Ludowej.

I okres sprzedaży 2024 r.

Kraj rejestracji klienta po REGONie	Ilość surowca zakupionego w PGL LP [tys. m ³]
Niemcy	375
Słowacja	24
Czechy	20
Litwa	12
Estonia	8
Austria	1

Źródło: PGL LP

II półrocze 2023 r.

Kraj rejestracji klienta po REGONie	Ilość surowca zakupionego w PGL LP [tys. m ³]
Niemcy	564
Słowacja	31
Litwa	27
Czechy	25
Estonia	8
Austria	3

Źródło: PGL LP

I półrocze 2023 r.

Kraj rejestracji klienta po REGONie	Ilość surowca zakupionego w PGL LP [tys. m ³]
Niemcy	577
Słowacja	48
Czechy	27
Litwa	10
Estonia	9
Austria	3

Źródło: PGL LP

II półrocze 2022 r.

Kraj rejestracji klienta po REGONie	Ilość surowca zakupionego w PGL LP [tys. m ³]
Niemcy	534
Słowacja	37
Czechy	29
Litwa	25
Estonia	6
Austria	3

Źródło: PGL LP

I półrocze 2022 r.

Kraj rejestracji klienta po REGONie	Ilość surowca zakupionego w PGL LP [tys. m ³]
Niemcy	494
Słowacja	32
Czechy	22
Litwa	19
Estonia	6
Austria	1

Źródło: PGL LP

Jak widać z powyższych danych, struktura krajów pochodzenia klientów o REGON-ie zagranicznym zakupujących drewno w Lasach Państwowych jest w miarę stała i nie ma w niej firm posiadających swoją siedzibę w Chińskiej Republice Ludowej.

Z powyższego wynika, że eksporterami drewna do Chin są przedsiębiorcy krajowi lub zagraniczni – inni niż chińscy – zakupujący surowiec od Lasów Państwowych. Zaznaczyć wszelako należy, że okoliczność rejestracji firmy poza Chinami nie oznacza, że nie jest ona własnością kapitału chińskiego.

Podkreślić należy, że jednym z filarów ogłoszonego przez Minister Klimatu i Środowiska „Pakietu dla przemysłu drzewnego” jest to, aby drewno z polskich lasów służyło tutejszym przedsiębiorcom, a w rezultacie nie było eksportowane w takim stopniu, jak w ostatnich latach.

Pytanie nr 5 Proszę podać łączną kwotę za jaką kupione zostało drewno wyeksportowane następnie do Chin i odnieść w układzie % tą wielkość do całościowej kwoty sprzedaży drewna w LP za lata 2022 i 2023. Proszę te dane podać również w układzie m³.

Jak wskazano w odpowiedzi na pytanie poprzednie, eksport surowca drzewnego do Chin jest prowadzony przez przedsiębiorców. Nie jest możliwe realne oszacowanie ceny surowca, ponieważ ceny drewna w Lasach Państwowych nie pokrywają się z cenami surowca w handlu między przedsiębiorcami.

Pytanie nr 3 Proszę dokładnie omówić założenia pakietu ochronnego dla przedsiębiorców o którym Pan mówi w przedmiotowym materiale. Proszę o wskazanie mechanizmów jego sformalizowania i wdrożenia w życie (ustawa, rozporządzenie itp.). Proszę omówić konkretnie mechanizmy jego funkcjonowania, nie tylko zmianę zasad sprzedaży drewna. Proszę o wyjaśnienie tych mechanizmów i wykazanie ich pozytywnej roli dla przedsiębiorców drzewnych.

Pytanie nr 6 Jak Pan chce premiować lokalne przetwórstwo drewna w rejonach gdzie jest (patrz rejon powiatu hajnowskiego), lub będzie (rejon rzekomo proponowanego Turnickiego Parku Narodowego), zakazane pozyskanie?

Pytanie nr 7 Jak chce Pan promować lokalne przetwórstwo drewna w rejonach gdzie pozyskanie drewna będzie znacznie ograniczone poprzez ograniczenie pozyskania spowodowane wyłączeniami z użytkowania?

Poniżej przedstawiam odpowiedź łączną na powyższe pytania.

Na wstępie chciałbym poinformować, że użyte w interpelacji bez kontekstu określenie „tzw. Turnicki Park Narodowy” mylnie sugeruje, jakoby przytoczona nazwa była konstruktem nowym i kontrowersyjnym. Tymczasem, z informacji medialnych powszechnie dostępnych w internecie (Borzęcki 1994 , Kamiński 1994 , Bielenin i Okraska 2003) wynika, że taka właśnie nazwa parku narodowego planowanego na przedmiotowym terenie od 1982 r. jest

używana przez środowiska eksperckie w dziedzinie ochrony przyrody przynajmniej od połowy lat dziewięćdziesiątych XX w. Recenzowana specjalistyczna literatura (Buchholz i in. 2013 , Boćkowski 2018) informuje, że nazwa ta została zaproponowana w 1992 r. i użyta w przygotowanej w 1993 r. dokumentacji projektowej. Taką też nazwą posłużyła się Państwowa Rada Ochrony Przyrody w swoich opiniach z 1994 r. i 2011 r. popierających utworzenie tego parku narodowego.

Odnosząc się ściśle do pytań Pana Posła wyjaśniam, że Ministerstwo Klimatu i Środowiska stale i aktywnie monitoruje sytuacje przedsiębiorstw w sektorze leśno-drzewnym. Na duży i wciąż rosnący potencjał polskiego sektora drzewnego ma wpływ fakt, że wytwarza on 2,2% PKB, 3,5% produkcji globalnej i 2,4% krajowej wartości dodanej brutto. Struktura branżowa zatrudnienia w sektorze drzewnym nie ulega w ostatnich latach większym zmianom. W 2022 roku sektor drzewny wygenerował sprzedaż na poziomie 228,6 mld zł (w relacji do przemysłu ogółem było to niecałe 9%, a przemysłu przetwórczego – ponad 10%).

Ministerstwo Klimatu i Środowiska rozumie potrzeby sektora drzewnego. Właśnie dlatego został przez Ministra Klimatu i Środowiska we współpracy z Lasami Państwowymi i Ministerstwem Rozwoju i Technologii ogłoszony wspomniany pakiet dla przemysłu, którego celem jest stworzenie warunków dla stabilnego rozwoju firm w tym sektorze, w obecnej sytuacji rynkowej. Pakiet dla przemysłu drzewnego obejmuje:

- zwiększenie procenta puli drewna przeznaczonej dla stałych, sprawdzonych klientów;
- większe premiowanie przy sprzedaży intensywności przerobu drewna – im bardziej korzystne dla gospodarki, zaawansowane (głębsze) wykorzystanie drewna, tym większa premia;
- oferowanie produktu drzewnego dostosowanego do potrzeb polskich nabywców, a nie zagranicznych np. z dalekiego wschodu;
- proklimatyczną lokalność – premię dla kupców przerabiających drewno bliżej miejsca pozyskania, aby uniknąć zbędnie generującego CO₂ nieracjonalnego transportu drewna;
- eliminację nieuczciwych kupujących przez efektywną kontrolę rzeczywistego sposobu i miejsca przerobu drewna. Przedsiębiorcy unikający kontroli nie otrzymają punktów;
- eliminację zjawiska sztucznego popytu na drewno;
- większą stabilność i pewniejszą przyszłość, łatwiejsze planowanie – wprowadzenie opcji półrocznej umowy na zakup drewna;
- transparentność sprzedaży drewna – pełną jawność nabywców i wartości umów, w tym deklaracji przerobu;

- uwolnienie dla przemysłu drewna pełnowartościowego, grubego, które dziś jest używane w energetyce. Zdefiniowanie kategorii drewna energetycznego.

Pakiet ten został stworzony na bazie licznych postulatów stowarzyszeń i organizacji zrzeszających przedsiębiorców branży drzewnej. Przed 2024 r. nie było takiej otwartości Ministerstwa Klimatu i Środowiska na dialog z przemysłem drzewnym, co przyznają sami przedsiębiorcy np. na komisji sejmowej. Przedstawiony pakiet wyznacza kierunek zmian, który obecnie przeformułowany jest na konkretne wdrożenia. Szczegółowe rozwiązania zostają wypracowane na dedykowanych temu tematowi spotkaniach z przedstawicielami przemysłu drzewnego, Lasów Państwowych oraz strony społecznej. Spotkania organizowane w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych są transmitowane, zapewniona jest pełna transparentność; również Pan Poseł ma zapewniony dostęp do nagrań. Przeprowadzona zostanie przez Lasy Państwowe we współpracy z Ministerstwem Klimatu i Środowiska ankieta wśród nabywców drewna, właśnie po to, aby ostateczne rozwiązania wypracowane w dialogu precyzyjnie i konkretnie odpowiadały na ich potrzeby.

Pytanie nr 8 Czy Pana zdaniem ograniczenie pozyskania drewna nie wpłynie na wzrost cen drewna i likwidację lokalnych małych zakładów przetwórczych, które nie wytrzymają finansowo tego wzrostu?

Ograniczenie pozyskania drewna nie powinno zasadniczo prowadzić do wzrostu cen, gdyż podaż surowca powinna pozostać niezmienna wskutek działań określonych w ww. Pakiecie dla przemysłu drzewnego, tj. wskutek ograniczenia eksportu drewna nieprzetworzonego, ograniczenia spalania drewna pełnowartościowego w energetyce zawodowej oraz wykorzystania drewna użytkowego. Tym samym nie powinno dojść do sytuacji ekonomicznej, w której ograniczenie pozyskania drewna prowadziłoby do niewydolności finansowej małych zakładów przetwórstwa drewna.

Pytanie nr 9 Dlaczego mianem pełnowartościowego drzewa określił Pan tylko drzewa stare? Dlaczego tylko takie drzewa są dla Pana pełnowartościowe?

Należy wskazać, że każde drzewo, niezależnie od wieku, jest wartościowe i każde, niezależnie od wieku, pełni wiele różnorodnych funkcji. Sugestia Pana Posła, że tylko drzewa stare są pełnowartościowe nie oddaje stanowiska Głównego Konserwatora Przyrody. Niemniej rola starodrzewia jest nie do przecenienia.

Stare drzewa zmieniają ogólną różnorodność genetyczną i skład przystosowawczy otaczających ich populacji, co ma znaczenie dla przetrwania lasu. Najstarsze drzewa

przetrwały niezliczone zmiany środowiskowe na przestrzeni setek lat, a ta genetyczna odporność jest z kolei przekazywana lasom. Co więcej, stare drzewa stanowią siedlisko dla zagrożonych gatunków. Z wiekiem drzewa stają się siedliskiem dla nadrzewnych porostów, które są bioindykatorami wskazującymi na poziom czystości powietrza. Są organizmami wrażliwymi na obecność tlenków siarki w atmosferze.

Niezależnie od powyższego nie można tracić z pola widzenia także walorów estetycznych, kulturowych i historycznych starodrzewia. Stare drzewa nierzadko stanowią tzw. ostańce, są świadkami minionych zdarzeń oraz przeobrażeń przestrzeni. Są dziedzictwem przyrodniczym zasługującym na szacunek i ochronę.

W ocenie Ministra Klimatu i Środowiska, z zasady zachowanie drzew starych, o wymiarach drzew tzw. pomnikowych (spełniających wymagania pierśnicy dla ustanowienia pomnika przyrody), powinno stanowić dobrą praktykę leśną.

Pytanie nr 10 Proszę podać Pańską definicję drzewa wartościowego i w związku z tym, co jest logiczne - drzewa małowartościowego?

Należy wskazać, że każde drzewo, niezależnie od wieku, jest wartościowe i każde, niezależnie od wieku, pełni wiele funkcji.

Wartościowanie drzew w każdym przypadku zależy od konkretnej funkcji, jaką oceniamy. I tak dla przykładu, drzewa rodzime są bardziej wartościowe od drzew obcych, czy inwazyjnych. Drzewa o palowym systemie korzeniowym mogą być uznawane za bardziej wartościowe przy zabezpieczeniu skarp, niż drzewa o płytkim systemie korzeniowym. Drzewa pionierskie, jako mające zdolność przekształcania skrajnych warunków, mogą być uznawane za bardziej wartościowe niż drzewa późno sukcesyjne, na terenach nieleśnych. Pojęcie pełnowartościowości można odnosić także do surowca drzewnego, jaki zgodnie z ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1436 z późn. zm.) nie powinien być wykorzystywany jako biomasa do produkcji energii elektrycznej.

Pytanie 11 Poproszę o pełną informację nt. pana wykształcenia i doświadczenia zawodowego?

Informacje w tym zakresie są publicznie dostępne:

<https://www.gov.pl/web/klimat/mikolaj-dorozala>

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ - podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów